

**« Не навчайте дітей так, як навчали
вас,
Бо вони народились в інші часи», -
говорить народна мудрість.**

XXI століття – століття комп'ютерної технології. Інформаційна культура є одним із компонентів загальної культури сучасної людини.

Знання комп'ютера – вимога часу. З метою успішного впровадження експериментального курсу, пошуку ефективних шляхів навчання в Бабанській загальноосвітній школі було запроваджено навчальний курс «Сходинки до інформатики». Мета сучасної початкової школи – виявити і розвивати здібності дитини. Важливими чинниками особистісно-розвивальної технології освіти має бути інтегрування навчального матеріалу та діяльнісний підхід до навчання. Саме курс «Сходинки до інформатики» є яскравим зразком інтегрованого навчання, в основі методики викладання якого лежить між предметний зв'язок.

Враховуючи психологічний та фізіологічний стан і розумовий розвиток учня молодшої школи, було створено нові сучасні підручники «Сходинки до інформатики», які націлюють і вчителя, і учнів на те, що мова йтиме про ознайомлення з інформатикою та про все, що з нею пов'язано. Саме про ознайомлення, а не про систематичне вивчення цього складного предмета.

При вивченні курсу передбаченого кілька напрямів навчальної та розвивальної діяльності учнів.

Перший напрям – пізнавальний. Учні застосовують відомості про призначення комп'ютера, про можливості його використання, про його складові частини, основні його роботи. Багато уваги приділяється обговоренню питань застосування сучасних комп'ютерів. Важливою частиною цього напрямку є ознайомлення учнів із властивостями інформації, з інформаційними процесами в навколишньому світі та в комп'ютері.

Другий напрям – прикладний. Учні здобувають навички роботи з клавіатурою, пошуку та запуску потрібних програм, підготовки та редагування текстів у текстовому редакторі, складають прості мелодії у середовищі музичного редактора, створюють малюнки у графічному редакторі та інші.

Третій напрям – алгоритмічний. У 3-4 класах учні повинні засвоювати поняття алгоритму, розрізняти їх основні види, складають і записують прості алгоритми для виконавця, відшуковують та застосовують алгоритми у практичній та застосовують алгоритми у практичній та навчальній діяльності. Усе це спрямовано на розвиток логічного мислення учня, вмінь аналізувати, розкласти задачу.

Четвертий напрям – розвивальний. На цих уроках учні розвивають свої

творчі здібності та логічне мислення шляхом виконання різноманітних творчих завдань, як у процесі роботи з прикладними розвивальними програмами, так і під час теоретичної частини уроку.

П'ятий напрям - підтримка, корекція і пропедевтика знань, умінь і навичок з основних предметів. Це досягається шляхом роботи з різноманітними навчальними, навчально-контролюючими та пропедевтичними програмами з української мови, математики, довідки, античної літератури.

Крокуючи сходами, сторінками підручника, учні ознайомлюються з основними поняттями інформатики, оволодівають вміннями роботи за комп'ютером, одержують комп'ютерну підтримку засвоєння таких предметів, як українська та англійська мови, природознавство та ознайомлення з довідкою, математика.

Використання комп'ютера в навчальній діяльності учнів сприяє розвитку розумових здібностей, пам'яті, просторової уяви, творчого нестандартного мислення, підвищує інтерес до навчання. Життя маленького учня стає цікавішим. А нові підручники не тільки допомагають у навчанні, а й створюють гарний, піднесений настрій. Адже веселіше на душі, коли с тобою сторінками підручника крокують дівчинка Ганнуся, гномик Мудрунчик зі школи детективів та хлопчик Олесь з другом – роботом.

Структура уроку відрізняється від традиційних уроків у молодшій школі.

Перша частина – теоретична. Вона проводиться у формі бесіди, гри, обговорення ситуації. Обговорюючи питання, пов'язані з інформацією, комп'ютером, алгоритмами, виконавцями. Також є уроки, теоретична частина яких призначена для підтримки вивчення навчальних предметів, повторення і закріплення матеріалу, контролю знань.

Друга частина – це ознайомлення з новою комп'ютерною програмою, демонстрація її роботи та практична робота учнів з комп'ютером.

Третя частина – це цікавинки, завдання з логічним навантаженням, для розвитку пам'яті, кмітливості, ерудиції для «Розумників та Розумниць». Вже п'ять років, як мої вихованці працюють за програмою «Сходи до інформатики», набувають навичок користування комп'ютером та розвивають мислення, логіку, пам'ять, просторові уявлення, окомір, творчі здібності, розумову діяльність, кмітливість, уважність, вміння нестандартно міркувати, збагачують словниковий запас новими термінами.

Потреба в подібному програмному продукті існувала вже давно відтоді, як комп'ютерні класи в школах перестали бути розкішшю, і шкільний комп'ютер став доступним не тільки старшокласнику.

Адже добре відомо, що більшість дітей ознайомлюються з комп'ютером набагато раніше, ніж це їм може запропонувати школа.

Для учнів початкових класів комп'ютер передусім є інструментом розвитку

його здібностей, а оволодіння навичками практичної роботи з прикладами з програмами відбувається мимохіть - легко, без напруження учнів. Саме тому відхиляємо назву «інформатика» для уроків, на яких дитина 7-9 років працює з комп'ютером, оскільки ази науки про інформацію та комп'ютерна інформаційні технології, не є домінантного навчання для цього віку. Знання і навички, які отримує учень на таких уроках не зводяться також і до комп'ютерної грамотності. Це є інтегровані уроки, на яких комп'ютер розглядається як засіб розвитку, а не як об'єкт вивчення.

Саме така концепція втілена в комплекс «Сходи до інформації». В його основу закладено 4 змістових ліній:

Формування уявлень про можливості та сфери застосування комп'ютера: ознайомлення з технікою безпеки під час роботи з комп'ютерною технікою; формування елементарних навичок роботи з комп'ютером, основні прийоми роботи з мишею та клавіатурою.

Розвиток загальних здібностей дитини: логічне мислення, кмітливість, увага, просторова уява, зорова і слухова пам'ять .

Підтримка навчальних предметів: математика, українська мова, природознавство, логіка, правила вуличного руху, музика.

Алгоритміка, розвиток алгоритмічного мислення, уявлення про алгоритми.

Алгоритмічне мислення вбирає в себе такі основні елементи:

- а) *аналітичне мислення*; вміння розділити поставлену задачу на частини;
- б) *конструювання*; вміння дібрати ціле з частин, скласти алгоритм розв'язання задачі в цілому з допоміжних алгоритмів, розв'язання окремих її частин;
- в) *логічне мислення*; вміння міркувати за схемою "Якщо... то ...", вміння аналізувати ситуацію, передбачати можливі наслідки певної дії чи події;
- г) *чіткість мислення*; вміння висловлюватися в рамках певної системи термінів (вказівок, команд);
- д) *уява*; здатність уявляти результат певної послідовності дій та змодельовати такий перебіг подій, що приведе до необхідного результату;
- є) *акуратність та увага*; вміння концентруватись на поставлені задачі і акуратно-точно реалізувати задану послідовність дій.

Дуже важливо, щоб педагог розумів важливість розвитку алгоритмічного мислення з молодшого шкільного віку. Адже ці навички допоможуть дитині в інших шкільних предметах, а також в усіх сферах її майбутньої життєдіяльності.

Дехто вважає, що алгоритмічне мислення потрібне тільки програмістам. Але чи не є кожен із нас програмістом власного життя?

Свою педагогічну діяльність вчителем початкових класів розпочала 33 роки тому. Стала педагогом за покликом серця, тому часточку свого серця, своєї душі віддаю своїм вихованцям. Керуюсь принципом : полюби дитину такою, якою вона є і, водночас, допоможи їй стати кращою.

Ставлю і до себе високі вимоги, адже пам'ятаю слова великого педагога Я.А.Коменського: "Ніхто не може зробити мудрим, крім мудрого, ніхто високоморальними і доброчесними, за винятком високоморального і доброчесного".

Добре відомо, що більшість дітей ідуть до школи з бажанням вчитися. І якщо цей вогник бажання не підтримати, то він дуже швидко згасне, і учень із зацікавленого "чомучки " перетвориться у невпевненого в свої сили, байдужого до навчання учня, якому вчитись нецікаво. А цікаво, це коли просто і зрозуміло кожному, коли все вдається, коли дитина не відчуває навантажень, а просувається сходинками пізнання легко і з радістю.

Учні - мої помічники. Ми разом творимо на уроці, разом сумуємо з приводу невдач і разом радіємо успіхам. Досить часто навчання на уроках курсу "Сходинки до інформатики " відбувається через гру. Улюблені іграшки дітей і казкові персонажі приходять у гості на уроки, приносять у загадкових конвертах цікаві завдання, листи. Уроки стають схожими на казку. Діти перетворюють на чарівників.

Творчість учителя - творчість учня. Діти - барометр уроку. Саме вони різні за своїми здібностями сприймати і відтворювати почуте, спонукають мене шукати нові методи і прийоми навчання.

Питання як зберегти і розвинути унікальні можливості молодшого школяра, завжди було предметом моєї уваги.

Вирішення цієї проблеми неможливе без врахування психофізіологічних особливостей дитини. Навчання має цікавити дитину. Це стало провідною ідеєю мого пошуку. Свою діяльність спрямовую на створення системи сприятливо - стимулюючих умов для розвитку особистості молодшого школяра на уроках, у позакласній роботі, самоосвіті учнів.

Першим кроком моєї роботи став аналіз Базового компонента дошкільної освіти. Ці документи відзначаються вагомістю розвивальних та виховних аспектів порівняно з навчальними. Аналіз дав змогу виявити і використати

попередній досвід дитини, збалансувати його з наступним, поступово ускладняти та урізноманітнити зміст і напрямки навчально - виховного процесу.

Другим кроком моєї роботи стала діагностика. Застосування різних видів індивідуальних, навчальних, і ігрових занять, які виявляють дитячу особистість, її навчальні уміння, мотивацію, витривалість, пам'ять, самоорганізацію. Це допомогло мені скласти загальну картину щодо рівня сформованості навчального процесу, та окреслити індивідуальні можливості розвитку кожної дитини. А також визначити оптимальні шляхи подальшого розвитку через об'єднання дітей в окремі групи та окреслити шляхи індивідуальної допомоги кожному, враховуючи рівень тривожності дитини.

Третім кроком моєї роботи було упорядкування навчального матеріалу з урахування сучасних досягнень, для створення ситуації успіху на уроці. Це дозволило мені правильно організовувати навчання кожної дитини, сформувати в молодших школярів елементи комп'ютерної грамотності, дати знання про можливості застосування комп'ютера в сфері обробки інформації, навчити учнів користуватися готовим програмним забезпеченням, забезпечити таке спілкування з дитиною на кожному етапі її розвитку і навчання, яке дасть максимальний ефект.

У своїй роботі на уроках використовую диференційований індивідуально-особистісний підхід до учнів, завдяки якому форми і методи навчання пристосовую до здібностей кожного учня, що сприяє їхньому розвитку.

Особливу увагу надаю груповій співпраці, бо вона має переваги над іншими формами роботи, а саме:

- діти вчаться співробітництва (слухати, підтримувати розмову, досягати згоди, домовлятися);
- однокласники стають друзями (піклуються один про одного, допомагають, довіряють);
- учні аналізують взаємозв'язки між явищами, шукають вирішення проблемної ситуації.

Вчу дітей аналізувати свої відповіді, оцінювати їх ("Чи була моя відповідь повна ?", "Чи правильно я роблю?", "Де припустився помилки?"

Під час роботи з комп'ютером допускаю пряме спілкування між дітьми, дозволяю перемовлятися, підходити один до одного, обмінюватися думками, що сприяє розвитку самоповаги, формує почуття особистої гідності.

Заохочую своїх вихованців фантазувати, вигадувати. Бо ще Дж.Родарі сказав: "Якщо хочеш навчити думати, то насамперед навчи придумувати" .

Отож, мої учні із задоволенням відправляються до країни "Фантастики". Там

вони можуть експериментувати, вводити нового героя до відомої казки, вигадувати дивні історії.

Формую в учнів критичне мислення, здатність висловлювати власну точку зору та поважати думку інших, вчу, як уникати конфліктних ситуацій, творчо працювати з комп'ютером, вирішувати різноманітні проблеми, бачити і чути самого себе, розвиваю допитливість.

Для підтримання інтересу дітей, активності їхнього мислення і вольових зусиль завжди відзначаю не тільки тих, хто був найактивнішим, а й тих, хто старанно працював, знайшов вдалу відповідь на запитання, придумав щось нове.

Інколи досить покласти руку на плече дитині, і очі малюка засвітяться довірливими іскорками, вірою в свої сили. Часто роль оцінювачів відводжу учням. Це допомагає виховувати у дітей почуття радості за успіхи товаришів, доброзичливий тон спілкування. Я впевнена, що кожен урок може збудити почуття радості, захоплення, якщо творчо використовувати на ньому педагогічне надбання класиків, елементи передового педагогічного досвіду, власні педагогічні дослідження, індивідуальні особливості учнів. Доклавши багато сил, енергії, педагогічну майстерність, можна досягнути бажаних результатів.

"Школа радості" В.Сухомлинського стала для мене прикладом, як потрібно вести по сходах дитину, щоб вона не відчувала втоми, хотіла вчитися, творити. Зважаючи на вищесказане і на власні педагогічні дослідження я вивела для себе формулу успіху: "Вчитися легко, коли вчитися цікаво". Тому в основу моєї роботи в початковій школі покладено такі ідеї:

1) Навчання буде легким, якщо виклад матеріалу стане для дітей цікавим, захоплюючим відрізком життя, сповненим яскравих образів.

2) "Учень - це не посудина, яку потрібно заповнити, учень - факел, який треба запалити". (Стародавня мудрість).

3) Урок в початкових класах повинен бути насиченим, практичною діяльністю і наочністю.

Саме на уроках курсу "Сходи до інформатики" учні оволодівають основними навичками роботи з комп'ютером. Ознайомлюються з його можливостями, розвивають логічне мислення, шляхом роботи з навчальними програмами одержують комп'ютерну підтримку знань та навичок, набутих на інших уроках, вчать використовувати комп'ютер для складання текстів та малюнків, ознайомлюються з поняттям «алгоритм», основними алгоритмічними структурами та вчать складати алгоритми різних дій, розвивають свої творчі здібності. Працюють з оперативною системою Windows, виконують основні операції.

Результати діагностування пізнавальних здібностей учнів свідчить про те, що:

- зріс рівень розвитку пізнавальних здібностей учнів 2-4 класів;
- завдяки програмі, яка розпізнає і показує помилки, учні уважніше виконують

завдання;

- розширюється кругозір школярів;
- розвивається мислення учнів, так як в програмі існує багато завдань на розвиток творчого мислення;
- розвивається мотивація готовності, учні усвідомлюють, що для виконання певної дії або завдання потрібен час, знання і навички;
- викладання курсу впливає на пізнавальний розвиток дітей та на рівень успішності учнів.
- На батьківських зборах «Моя професія» з'ясувалося, що 85% професій батьків пов'язано з використанням комп'ютерних технологій. У зв'язку з цим вони позитивно оцінили вивчення експериментального предмета.

Результативність моєї роботи простежується в тому, що учні:

- уміють спостерігати, аналізувати, використовувати одержану інформацію в різних ситуаціях;
- володіють елементарними прийомами запам'ятовування;
- з великим бажанням працюють з комп'ютером, виконують творчі роботи, складають алгоритми, блок-схеми;
- створюють зображення з усіх геометричних фігур;
- працюють у програмі «Paint», виконують ілюстрації до улюблених казок, мультфільмів;
- складають малюнки з елементами, що повторюються;
- проводять конкурс на кращий малюнок;
- володіють прийомами "перевтілення";
- вміють співпрацювати в групах і парах, самостійно організовувати свою роботу.

Підсумки перших п'яти років проведення уроків за програмами «Сходінки до інформатики» показали його успішність і доцільність. Різноманітні опитування учнів свідчать про достатній рівень засвоєння навчального матеріалу. Рівень навчальних досягнень учнів в середньому відповідає восьми балам. Ще вищим дев'яти балів є рівень засвоєння учнями практичних навичок роботи з комп'ютером.

За час проведення уроків з використанням комп'ютера необоротних необхідних негативних змін у динаміці розумової працездатності учнів не помічено. Зокрема, гострота зору не змінилась, фізичної стомлюваності учнів не спостерігалось. На кінець уроку їхня фізична активність, бажання працювати залишаються на достатньому і високому рівні. Такий підхід до організації занять робить їх цікавими, продуктивними, надає кожній дитині впевненості в своїх силах, що найкраще сприяє співробітництву, порозумінню і доброзичливості, надає можливості дійсно реалізувати основні засади особистісно-орієнтованого навчання, зберегти здоров'я дитини.

На власному досвіді я переконалась, що творча праця учнів на уроці сприяє свідомому і міцному засвоєнню вивченого матеріалу. Мої вихованці вміють самостійно здобувати знання, працюючи з комп'ютером. Вони комунікабельні та впевнені в собі.